

MAREK MARIUSZ TYTKO (Cracow, Poland)

e-mail: marek.mariusz.tytko@uj.edu.pl

[Rev.:] *Evropská dimenze české a polské literatury. Europejski wymiar literatury czeskiej i polskiej. Sborník příspěvků z literárněvědné konference konané v Opavě ve dnech 10.-11.11.2010, editor Libor Martinek, Slezská Univerzita v Opavě, Filozoficko-Přírodovědecká Fakulta, Ústav Bohemistiky a Knihovnictví, Kabinet Literárněvědné Komparatistiky, Opava 2011, 336, [2] s.*

W dniach 10-11 XI 2010 roku w Opawie w Republice Czeskiej (na czeskim Śląsku) miała miejsce międzynarodowa konferencja naukowa pt. *Europejski wymiar literatury czeskiej i polskiej*, poświęcona literatorom pięknym Polski i Czech. Pokłosiem konferencji jest książka pod redakcją Libora Martinka, współautora, redaktora a zarazem wydawcy książki. Redakcję naukową publikacji zapewnili Martin Pilař z Ostrawy (Czechy) oraz Bogusław Bakula z Poznania (Polska). Wydawnictwo pokonferencyjne pod tym samym tytułem *Evropská dimenze české a polské literatury. Europejski wymiar literatury czeskiej i polskiej* zawiera 28 artykułów poświęconych poszczególnym zagadnikom. Książka składa się z ośmiu części (rozdziałów). W części pierwszej (bez tytułu) pomieszczono trzy teksty – ogólnie, przekrojowo wprowadzające czytelnika w poruszaną problematykę literaturoznawczą: 1) Libor Martinek – *Uvod* (s.9-10), Jiří Urbanec – *Má ve svém vyvoji zřetelnější evropskou dimenzi česká nebo polská literatura?* (s.11-16), Marek Mariusz Tytko – *Międzynarodowy obraz literatury czeskiej i słowackiej. Czescy i slowaccy pisarze we współczesnej polskiej encyklopedystyce (wybrane przykłady)* (s.17-31). Tekst Tytki dotyczy także m.in. czeskich i słowackich pisarzy (lub poetów) religijnych (chrześcijańskich) drugiej, zatytułowanej *Starší česká a polská literatura* (s.33-82) znajduje się pięć studiów specjalistycznych, poświęconych dawnej literaturze polskiej i czeskiej (XIV-XVIII w.), w szczególności literaturze na Śląsku. Są to następujące teksty: Magdalena Gawlak – *Cnotliwa, rozpustna, okrutna. Wizerunki kobiet i ich poglądy na miłość na podstawie erotyków polskich i czeskich XIV i XV wieku* (s.35-48), Piotr Baran – *Biblia brzeska na tle europejskich przekładów biblijnych XVI wieku* (s.49-56), Michaela Soleiman pour Hashemi – *Evropská*

dimenze starší české a polské literatury (s.57-63), Danuta M. Lebioda – *Uniwersalny Bóg Sarbiewskiego* (s.64-67), Beata Maria Gaj – *Wspólne łacińskie korzenie. Rodzinna literatura nowołacińska Czech, Polski i Śląska w XVII wieku* (s.68-81). Warto zwrócić szczególną uwagę na dawną religijną literaturę (także poezję religijną i teksty sakralne - *Biblię*), które to zagadnienie zostało zanalizowane w swoich reprezentatywnych przykładach (biblioznawczy esej Piotra Barana, motyw Boga w poezji Macieja Sarbiewskiego zanalizowany przez Danutę M. Lebiodę). Przykłady poezji nowołacińskiej o tematyce 'rodzinnej' zaprezentowane zostały przez Beatę Marię Gaj, która zanalizowała szereg epitalamiów z XVII wieku, w tym np. wskazała, że relacja między mężem a żoną, tj. miłość małżeńska porównana jest tam kontekstowo do relacji miłości oblubieńczej Chrystusa i Kościoła-*Ecclesii*).

W części trzeciej pt. *Romantismus v české a polské literatuře* (s.83-100) znalazły się przyczynki do literatury romantycznej, z odniesieniami metafizycznymi, duchowymi: Magdalena Bąk – *Narodowa? Europejska? Zbędna? O literaturze polskiego romantyzmu (w aspekcie edukacyjnym)* (s.85-91), Artur Żywiołek – *Czeski bajronizm w refleksji Mariana Zdziechowskiego (Byron i jego wiek)* (s.92-99).

W części czwartej pt. *Avantgardní a modernistické proudy v české a polské literatuře* (s.101-146) opublikowano pięć studiów na temat literatury polskiej i czeskiej w XX w., głównie na tematy awangardy literackiej. Znaleźć można tu następujące pozycje: Martyna Maria Lemańczyk – *Pod innym kątem: obecność kubistycznych idei w polskiej i czeskiej literaturze i kulturze początków XX wieku* (s.103-114), Agnieszka Baran – *O wrażliwości wizualnej i plastycznej Františka Halasa i Adama Ważyka – na wybranych przykładach* (s.115-122), Daniel Jakubiček – *Evropská dimenze české historické beletrie* (s.123-135), Karel Komarek – *Plížení a pouti Evropou – cestopisy Jaroslava Durycha* (s.136-139), Józef Olejniczak – *Schulz europejski* (s.140-145).

W części piątej pt. *Regionalismus* (s.147-162) znalazły się dwa następujące teksty poświęcone m.in. literaturze pogranicza polsko-czeskiego, regionalizmowi literackiemu, literaturze regionalnej: Denisa Blahušová – *Fenomén regionalismu v evropské literatuře* (s. 149-152), Małgorzata Gamrat – *XIX-wieczne ruchy wolnościowe w Rapsodzie o Oszeldzie Pawła Kubisza. Kontekst śląski i europejski* (s.153-162).

Część szósta pt. *Česká a polská literatura po druhé světové válce* (s.163-274) zawiera aż dziewięć tekstów koncentrujących się na problematyce literatury pięknej po II wojnie światowej. Są to następujące artykuły: Beata Morzyńska-Wrzosek – *Redefiniowanie tożsamości w perspektywie wygnania jako utraty. Ustalenia wstępne* (s.165-179),

Justyna Kościukiewicz – *Żart Milana Kundery okiem polskiej i czeskiej krytyki literackiej* (s.180-191), Dariusz Tomasz Lebioda – *Czesław Miłosz jako poeta europejski* (s.192-200), Lenka Müllerová – *Paratexty polské literatury (nad českými edičními počiny tvorby Czesława Miłosze)* (s.201-207), Aleksandra Pająk – *Gry z historią w prozie Vladimira Macury* (s.208-217), Marek Bernacki – *Uniwersalny wymiar eseistyki religijnej Tomaša Halika – na podstawie książek „Wzywany czy niewzywany Bóg się tutaj zjawi“ (Vzýván i nevzýván...) oraz „Drzewo ma jeszcze nadzieję“ (Stromu zbývá naděje)* (s.218-226), Dorota Bielec – *Středoevropské osudy v Bryczově románu Patriarchátu dávno zašlá sláva* (s.227-233), Leszek Engelking – *Paszporty wierszy. O przekładach gier językowych w poezji* (s.234-258), Alicja Ungeheuer-Gołąb – *O królewnach – bohaterkach literackich utworów dla dzieci Roksany Jędrzejewskiej-Wróbel* (s.259-273). Na szczególną uwagę zasługują tu dwa teksty o polskim nobliście – Czesławie Miłoszu (Dariusza Tomasza Lebiody oraz Lenki Müllerovéj) oraz artykuł Marka Bernackiego na temat eseistyki religijnej czeskiego pisarza Tomaša Halika, dotyczący religijnej kultury literackiej.

Część siódma pt. *Vztahy literatury, hudby a výtvarného umění v české a polské literatuře* (s.275-320) poświęcona została relacjom literatury, muzyki i sztuk plastycznych (sztuk pięknych) w polskiej i czeskiej literaturze (Fryderykowi Chopinowi i Jackowi Kaczmarskiemu). Pomieszczono teksty: Libor Martinek – *Fryderyk Chopin v české literatuře* (s.277-303), Małgorzata Gajak-Toczek – *„Wojna postu z karnawalem“, czyli o kondycji współczesnego człowieka siedzącego na „wozie z sianem“ w interpretacji Jacka Kaczmarskiego* (s.304-319).

W części ósmej pt. *Svět divadla* (s.321-333) pomieszczono jeden esej poświęcony zagadnieniu świata teatru, tj. Pavla Bergmannova – *Švédský Polák Ingmar Villqist (a jeho divadelní svět)* (s.323-333).

W sumie książka przynosi bogaty plon pokonferencyjnych wystąpień uczonych z Republiki Czeskiej i Rzeczypospolitej Polskiej z uniwersyteckich ośrodków badawczych. W tomie nie zabrakło odniesień do religii chrześcijańskiej, do religijnej kultury literackiej, do świata religijnych wyobrażeń w literaturze czeskiej i polskiej, także przyczynków odnoszących się do do poezji religijnej.

The Title in English:

The European Dimension of Czech and Polish Literature. Proceedings of the Literary Conference held in Opava on 10-11.11.2010

Abstract

The proceedings *Evropska dimenze česke a polske literatury – Europejski wymiar literatury czeskiej i polskiej* includes papers from the Czech-Polish literature conference held in Opava between the 10th and 11th November 2010. The papers deal with various topics from the fields of literary science, literary criticism and cultural studies, and they contain many new and significant findings. The papers represent a point of departure for further study, and they contribute to the development of Czech-Polish relations and inter-cultural communication. We believe that the proceedings contain high-quality scholarly material and that it will be of great scholarly and cultural importance. The book will also help increase the reputation and impact factor of the Department of Comparative Literary Studies, a new workplace at Silesian University's Institute of Czech Studies and Library Science.

[Libor Martinek, transl. by Dan Jedlička]

Summary

The review contains a short descriptions of the content of a book entitled *European dimension of Czech and Polish literature*, edited by Libor Martinek from the Silesian University in Opava (Czech Republic). A reviewer shows problems (problematique) of this international book, that concern old and contemporary literatures of these two nations. There are twenty eight papers written by different authors from Poland and Czech Republic. Some of them involve motifs of old Czech and Polish religious poetry or old religious literary culture, eg. Maciej Kazimierz Sarbiewski), Tomáš Halik and the Bible of Brześć.

Key words:

Polish literature, Czech literature, the Bible, religion, religious and sacred poetry, religious literary culture, European literature,

Bibliografia:

Evropská dimenze česke a polské literatury. Europejski wymiar literatury czeskiej i polskiej. Sborník příspěvků z literárněvědné konference konané v Opavě ve dnech 10.-11.2010, editor Libor Martinek, Slezská Univerzita v Opavě, Filozoficko-Přírodovědecká Fakulta, Ústav Bohemistiky a Knihovnictví, Kabinet Literárněvědné Komparatistiky, Opava 2011, 336 s.